

Predmet C-650/23 [Hembesler]ⁱ

Zahtjev za prethodnu odluku

Datum podnošenja:

31. listopada 2023.

Sud koji je uputio zahtjev:

Landesgericht Korneuburg (Austrija)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

22. kolovoza 2023.

Žalitelj (tuženik u prvostupanjskom postupku):

E EAD

Druga stranka u žalbenom postupku (tužitelj u prvostupanjskom postupku):

DW

REPUBLIKA AUSTRIJA

LANDESGERICHT KORNEUBURG (ZEMALJSKI SUD U KORNEUBURGU, AUSTRIJA)

RJEŠENJE

Landesgericht Korneuburg (Zemaljski sud u Korneuburgu) kao žalbeni sud [omissis] u predmetu tužitelja D***** W***** [omissis] protiv tuženika E***** EAD [omissis] radi 400,00 eura [omissis] donio je u postupku povodom tuženikove žalbe protiv presude Bezirksgerichta Schwechat (Općinski sud u Schwechatu, Austrija) od 27. ožujka 2023., 1 C 253/20x-48, na sjednici zatvorenoj za javnost sljedeće rješenje:

[I.] U skladu s člankom 267. UFEU-a Sudu Europske unije upućuje se sljedeće prethodno pitanje:

„Trebaju li članak 7. stavak 1., članak 4. stavak 3. i članak 2. točku (j) Uredbe (EZ) br. 261/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od

ⁱ Naziv ovog predmeta je izmišljen i ne odgovara stvarnom imenu nijedne stranke u postupku.

11. veljače 2004. o utvrđivanju općih pravila odštete i pomoći putnicima u slučaju uskraćenog ukrcaja i otkazivanja ili dužeg kašnjenja leta [...] te o stavljanju izvan snage Uredbe (EEZ) br. 295/91 (Uredba o pravima putnika u zračnom prometu) tumačiti na način da stvarni zračni prijevoznik treba nadoknaditi štetu putniku ako putnik ima potvrđenu rezervaciju tour operatora za odlazni i povratni let u okviru paket aranžmana, ako taj tour operator dan prije planiranog (povratnog) leta obavijesti putnika o tome da se red letenja promijenio zbog promjene broja leta, vremena leta i konačnog odredišta, ako se putnik stoga ne prijavi za prvotno rezervirani let u skladu s uvjetima iz članka 3. stavka 2. Uredbe, ako se prvotno rezervirani let ipak izvede prema planu te ako bi zračni prijevoznik ukrcao putnika da se on prijavio za let u skladu s uvjetima iz članka 3. stavka 2. Uredbe?”

II. Postupak se prekida do donošenja prethodne odluke Suda Europske unije.

OBRAZLOŽENJE:

Činjenice:

Tužitelj je kod tour operatora T***** GmbH rezervirao paket aranžman koji je obuhvaćao, među ostalim, (povratni) let od Herakliona (HER; Grčka) do Linza (LNZ; Austrija). Tour operator dostavio je putniku dokaz kojim je potvrđena rezervacija za (povratni) let BUC 8739/H6 8739 29. rujna 2019. od Herakliona do Linza s vremenom polaska u 18 sati i vremenom dolaska u 20 sati koji je trebao izvesti tuženik.

Tour operator obavijestio je putnika 28. rujna 2019. o tome da se promijenio red letenja za povratni let i da se polazak iz Herakliona neće odvititi kako je navedeno u putnoj dokumentaciji, nego umjesto toga letom A3 7327 s konačnim odredištem u Beču-Schwechat (VIE; Austrija) i polaskom 29. rujna 2019. u 23.30. Nema naznake za to da je ta obavijest poslana zbog ikakvog postupanja stvarnog zračnog prijevoznika.

Tuženik je čarter prijevoznik i u tom svojstvu ne obavlja samostalno rezervacije letova te je član Međunarodnog udruženja zračnih prijevoznika (IATA). Otprilike 24 sata prije polaska dobio je popis putnika s imenima i prezimenima svih putnika koje je trebalo ukrcati te mu organizator putovanja nije stavio na raspolaganje druge podatke za kontakt. Na tom popisu putnika nije bilo tužiteljeva imena. Tuženik je 29. rujna 2019. u biti prema planu izveo let BUC 8739/H6 8739.

Zbog obavijesti koju je dobio od tour operatora 28. rujna 2019., putnik se sljedećeg dana nije prijavio za let BUC 8739/H6 8739. Da se pravodobno predočio za ukrcaj i podnio dokaz o svojoj rezervaciji, tuženik bi ga ipak ukrcao na predmetni let.

Zračna linija od Herakliona do Linza obuhvaća udaljenost koja iznosi više od 1500 kilometara, ali ne više od 3500 kilometara.

Glavni postupak:

Tužitelj je na temelju Uredbe (EZ) br. 261/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. veljače 2004. (u daljnjem tekstu: Uredba o pravima putnika u zračnom prometu) zahtijevao da mu se isplati odšteta u iznosu od 400,00 eura, uvećanom za kamate, te je naveo sljedeće, ako je to još relevantno u postupku povodom žalbe: za promjene koje je proveo organizator putovanja treba odgovarati stvarni zračni prijevoznik. Ako organizator putovanja smije izdati kartu u tuženikovo ime, isto treba vrijediti i za sve naknadne promjene rezervacije. Putniku se ne može prigovoriti to što se na šalteru za registraciju putnika nije prijavio za prvotno rezervirani let ako je obaviješten o tome da je prebačen s jednog leta na drugi. Ukrcaj mu je uskraćen protiv njegove volje već prethodnom promjenom rezervacije. Stoga je naposljetku riječ o uskraćenom ukrcaju za koji treba platiti odštetu.

Tuženik je osporavao tužbeni zahtjev, zahtijevao da se tužba odbije te je istaknuo prigovor, također ako je to još relevantno u postupku povodom žalbe, da se predmetni let uglavnom izveo prema planu. Organizator putovanja promijenio je tužiteljevu rezervaciju a da se o tome nije dogovorio s tuženikom. Ta promjena rezervacije ne može se smatrati „uskraćenim ukrcajem” za koji treba odgovarati zračni prijevoznik. Tužitelj nema pravo na odštetu također zato što se nije pravodobno prijavio za let. Imao je potvrđenu rezervaciju za prvotni let i nakon promjene rezervacije te bi se ukrcao na let da se pravodobno predao za ukrcaj.

Pobijanom presudom prvostupanjski sud naložio je tuženiku plaćanje iznosa od 400,00 eura, uvećanog za kamate, te snošenje troškova postupka koji su nastali tužitelju. Taj je sud uvodno u biti navedene činjenice, koje jednim dijelom nisu sporne i koje se djelomično ne mogu osporavati u skladu s nacionalnim postupovnim zakonima (članak 501. stavak 1. austrijskog Zivilprozessordnunga (Zakonik o građanskom postupku)), u pravnom pogledu sažeo na način da nije relevantno je li promjenu rezervacije proveo zračni prijevoznik ili organizator putovanja. Za promjenu rezervacije treba odgovarati tuženi zračni prijevoznik te je treba smatrati uskraćivanjem ukrcaja. Budući da je organizator putovanja obavijestio tužitelja o „promijenjenim vremenima leta” (u stvarnosti je bila riječ o promjeni rezervacije na drugi let) i da za te promjene leta treba odgovarati tuženik, činjenica da se tužitelj nije pravodobno prijavio za let ne utječe stoga na pravo koje tužitelj temelji na uskraćenom ukrcaju. Tuženik nije tvrdio da su postojali opravdani razlozi za uskraćivanje ukrcaja u smislu članka 2. točke (j) Uredbe o pravima putnika u zračnom prometu. Budući da je tužitelj imao potvrđenu rezervaciju za predmetni let, da se od njega nije moglo zahtijevati da se pravodobno prijavi za let (zbog obavijesti o „promjeni vremena leta”), da mu je stoga protiv njegove volje uskraćen ukrcaj i da nisu postojali opravdani razlozi za uskraćivanje ukrcaja, riječ je o slučaju uskraćenog ukrcaja u skladu s člankom 4. stavkom 3. Uredbe o pravima putnika u zračnom prometu. Pritom nije relevantno je li tuženik u izravnom ugovornom odnosu s tužiteljem ni je li mogao utjecati na popis putnika odnosno samostalno promijeniti rezervaciju putnikâ ili izdati karte

jer tuženik može zatražiti odštetu od bilo koje osobe, uključujući treću stranu, a osobito od organizatora putovanja.

Protiv te presude tuženik je podnio **žalbu** koja se temelji na žalbenom razlogu povezanom s pogrešnom pravnom ocjenom, pri čemu zahtijeva da se pobijana presuda preinači na način da se odbije tužbeni zahtjev, a usto, kad je riječ o pitanju odgovornosti zračnog prijevoznika za organizatorovu promjenu rezervacije kao „uskraćeni ukrcaj”, tuženik predlaže da se Sudu Europske unije upute preciznije formulirana prethodna pitanja. On u biti tvrdi da nije ispunjeno sâmo biće uskraćenog ukrcaja i da ne može odgovarati za organizatorovu promjenu rezervacije.

Tužitelj zahtijeva da se žalba odbije.

Landesgericht Korneuburg (Zemaljski sud u Korneuburgu) treba kao žalbeni sud u drugom i posljednjem stupnju odlučiti o tužiteljevu pravu.

Prethodno pitanje:

Tužitelj (zadnje) temelji svoje pravo izričito na „uskraćenom ukrcaju” u skladu s člankom 4. stavkom 3. Uredbe o pravima putnika u zračnom prometu. U skladu s pravnom definicijom iz članka 2. točke (j) Uredbe o pravima putnika u zračnom prometu pojam „uskraćeni ukrcaj” znači uskraćivanje ukrcaja na let putnicima usprkos njihovom predočenju za ukrcaj sukladno uvjetima iz članka 3. stavka 2., osim u slučajevima kada postoje opravdani razlozi da im se ukrcaj uskrati, bilo iz zdravstvenih razloga, sigurnosti ili zaštite ili neadekvatne putne dokumentacije. Pojam „uskraćeni ukrcaj” pritom se ne odnosi samo na uskraćivanje ukrcaja zbog prevelikog broja rezervacija, nego i na uskraćivanje ukrcaja zbog drugih razloga (Sud, C-22/11).

Biće „uskraćenog ukrcaja” stoga obuhvaća sljedeća četiri obilježja koja moraju biti kumulativno ispunjena:

- uskraćivanje ukrcaja protiv putnikove volje,
- postojanje potvrđene rezervacije za let,
- pravodobnu prijavu za let i
- nepostojanje opravdanih razloga za uskraćivanje ukrcaja [*omissis*].

Ako je riječ o slučaju „uskraćenog ukrcaja”, stvarni zračni prijevoznik dužan je putniku nadoknaditi štetu u skladu s člankom 7. Uredbe o pravima putnika u zračnom prometu (članak 4. stavak 3. Uredbe o pravima putnika u zračnom prometu).

Prema ustaljenoj sudskoj praksi, žalbeni sud polazi od toga da uvjet pravodobne prijave za let ne treba primjenjivati za stjecanje prava i da je propust u pružanju

usluge ukrcaja (ako su ispunjeni ostali uvjeti za stjecanje prava, odnosno ako postoji potvrđena rezervacija i ako ne postoje opravdani razlozi za uskraćivanje ukrcaja) ostvaren već ako je putnik prethodno (istinito ili neistinito) obaviješten da se neće ukrcati na rezervirani let ili da se taj let uopće neće izvesti („predviđeno uskraćivanje ukrcaja”; Landesgericht Korneuburg (Zemaljski sud u Korneuburgu), 22 R 332/21 k; 22 R 118/22s; 22 R 120/23m; 22 R 343/21 b; RIS-Justiz RK00000040 [*omissis*]). S jedne strane, putnikovo predočenje za ukrcaj na let za koji je prethodno obaviješten da se na njega neće ukrcati bila bi besmislena formalna radnja; s druge strane, putnikovo predočenje (*vjerojatno se misli na prvotni let na temelju kojeg je nastalo pravo*) u slučaju promjene rezervacije u skladu s člankom 3. stavkom 2. točkom (b) Uredbe o pravima putnika u zračnom prometu upravo nije uvjet za primjenu Uredbe o pravima putnika u zračnom prometu (vidjeti Amtsgericht Bremen (Općinski sud u Bremenu, Njemačka), 18 C 73/10 [*omissis*]).

Sud Europske unije u svojoj je presudi u spojenim predmetima C-146/20, C-188/20, C-196/20 i C-270/20 utvrdio da članak 3. stavak 2. točku (a) Uredbe o pravima putnika u zračnom prometu treba tumačiti na način da putnik raspolaže „potvrđenom rezervacijom” u smislu te odredbe ako tour operator tom putniku, s kojim je ugovorno vezan, dostavi „drugi dokaz” u smislu članka 2. točke (g) te uredbe koji sadržava obećanje da će ga prevesti točno određenim letom koji je pojedinačno utvrđen navođenjem mjesta i vremena polaska i dolaska te brojem leta, i to čak i u slučaju da taj tour operator nije primio potvrdu dotičnog zračnog prijevoznika u pogledu vremena polaska i dolaska tog leta. U svrhu obrazloženja Sud Europske unije među ostalim upućuje na to da se u više odredbi Uredbe o pravima putnika u zračnom prometu ne pravi razlika između tour operatora i zračnog prijevoznika. Osim toga, situacija u kojoj rezervaciju može potvrditi samo zračni prijevoznik, tako da putnik treba provjeriti informacije koje je dobio od tour operatora, protivila bi se cilju osiguravanja visoke razine zaštite putnika navedenom u uvodnoj izjavi 1. Uredbe. Naime, cilj je Uredbe da zračni prijevoznik snosi rizik od toga da tour operatori u okviru svojih djelatnosti putnicima daju netočne informacije. U tom kontekstu putnik ne sudjeluje u odnosu koji postoji između zračnog prijevoznika i tour operatora i od njega se ne može ni tražiti da pribavi informacije u tom pogledu (Sud, C-146/20, C-188/20, C-196/20 i C-270/20, t. 47. i sljedeće).

U ovom slučaju postavlja se pitanje granica odgovornosti zračnog prijevoznika za obavijesti tour operatora. Ako, za razliku od postupaka u predmetima Suda C-188/20 i C-196/20, ne treba ocijeniti izdavanje dokaza o rezervaciji tour operatora, nego „predviđeno uskraćivanje ukrcaja”, nije odmah očito da se upućuje na članak 2. točku (g) Uredbe.

Žalbeni sud smatra da ista razmatranja kao u točki 47. i sljedećim točkama presude Suda od 21. prosinca 2021. (Sud, C-146/20, C-188/20, C-196/20 i C-270/20) idu u prilog tomu da u slučajevima poput ovoga zračni prijevoznik treba odgovarati za radnje i obavijesti tour operatora čak i ako zračni prijevoznik može dokazati da bi ipak ukrcao putnika da se on pravodobno prijavio za let.

Slično pitanje već je bilo predmet zahtjeva za prethodnu odluku Landgerichta Düsseldorf (Zemaljski sud u Düsseldorfu, Njemačka) od 20. srpnja 2020. (Sud, C-365/20). Međutim, na tamošnje pitanje o tome je li riječ o uskraćivanju ukrcaja u smislu članka 4. stavka 3. i članka 2. točke (j) Uredbe o pravima putnika u zračnom prometu ako putnicima tour operator s kojim su sklopili ugovor o paket aranžmanu nekoliko dana prije zakazanog vremena polaska rezervira drugi let, nakon što im je tour operator prethodno na obvezujući način potvrdio let za koji je utvrđeno individualizirano polazište i odredište, vrijeme polaska i dolaska te broj leta, nije odgovoreno jer je taj predmet izbrisan iz upisnika. Već je u tamošnjem zahtjevu za prethodnu odluku Landgericht Düsseldorf (Zemaljski sud u Düsseldorfu) pravilno smatrao da je upitno je li riječ o takvom uskraćivanju ukrcaja čak i ako rezervaciju promijeni organizator putovanja kod kojeg je putnik rezervirao paket aranžman, a ne zračni prijevoznik. Pojasnio je da bi se takvom tumačenju mogla protiviti mogućnost da stvarni zračni prijevoznik uopće nema utjecaj na organizatorovu promjenu rezervacije (primjerice ako organizator promijeni rezervaciju jer je broj putnika koji putuju u paket aranžmanu i koje treba ukrcati veći od broja mjesta koja je rezervirao kod prijevoznika). To se može protiviti tomu da zračni prijevoznik treba odgovarati za postupanje organizatora putovanja, koji ne slijedi njegove upute. S druge strane, putnik paket putovanja prilikom transfera (promjene rezervacije) često neće moći provjeriti tko je stvarno uzrokovao promjenu ako mu se to ne priopći, nego samo dobije obavijest da je došlo do transfera. To bi moglo govoriti u prilog tomu da se transferi koje izvrše treće osobe poput tour operatora ne smiju tretirati drukčije nego transferi koje izvrši sam zračni prijevoznik. Naposljetku, u skladu s člankom 13. Uredbe zračni prijevoznik može zatražiti odštetu od organizatora putovanja na temelju nacionalnog prava.

Odluka o prethodnom pitanju potrebna je žalbenom sudu kako bi konačno mogao odlučiti o žalbi. Ako Sud potvrdno odgovori na prethodno pitanje, tužitelj opravdano ima pravo na plaćanje odštete, a tuženikovu žalbu trebalo bi odbiti. Suprotno tomu, ako Sud niječno odgovori na prethodno pitanje, tužitelj opravdano nema to pravo, a tuženikovu žalbu tada bi trebalo prihvatiti i prvostupanjsku presudu preinačiti na način da se tužba odbija.

[omissis].

Landesgericht Korneuburg (Zemaljski sud u Korneuburgu), odjel 22

Korneuburg, 22. kolovoza 2023.

[omissis]